

לבטל את סעיפי ההסתרה בתקנון הממשלה

06:00 12.10.2021 [נעה לנדאו](#)

אחרי יותר משנה וחצי של הליכים משפטיים מייגעים קיבל השבוע בג"ץ החלטה עם פוטנציאל לתקדים היסטורי: הוא הורה לממשלה לנמק מדוע היא מסרבת עדיין לפרסם את תמלילי דיוני השרים על משבר הקורונה. אבל החשיבות האמיתית של ההחלטה הזאת, שנמסרה בתשובה לעתירה שיזם "הארץ", כלל אינה טמונה במסירת התמלילים הספציפיים על הקורונה דווקא. היא טמונה בדרישה העקרונית של הנשיאה אסתר חיות והשופטים יצחק עמית וג'ורג' קרא, שהמדינה תנמק גם מדוע לא יבוטלו סעיפי תקנון הממשלה שמאפשרים לסווג באופן גורף את כל תמלילי ישיבות הממשלה וועדות השרים כ"סודיים ביותר".

שני הסעיפים האלה, 14 ו-71, מובילים כבר שנים רבות לקבורתם האוטומטית בארכיון של כל התמלילים של דיוני השרים, ל-30 שנים ויותר, ללא שום קשר לתכנים ולנסיבות הדיונים. זאת בניגוד מוחלט לחוק יסוד: הממשלה, שקובע מראש רשימת נושאים מסווגים ספציפיים.

אילו דיונים בממשלה מוגדרים כיום בחוק כסודיים? שלא במפתיע, ביטחון המדינה ויחסי החוץ. לא מוגדרים כמסווגים, בין היתר, דיונים אזרחיים לחלוטין, למשל בנושא וירוס קטלני שאין לו אוזניים להאזין לפרסומים. החוק אמנם מתיר לממשלה להגדיר תכנים נוספים כסודיים בשעת הצורך, אבל רק בתנאי שהכריזה עליהם ככאלה מראש בצו או בהחלטה.

כלומר, החוק מעולם לא איפשר לשרים בישראל להסתיר כל דיון שלהם, בכל פורום, ובכל נושא, אוטומטית, למשך עשרות שנים — רק את אלה שבאמת ראוי להסתיר, ובליזוי הצדקה. נטל ההוכחה לנחיצות הפרסום והשקיפות מוטל כעת על הציבור, במקום שנטל ההוכחה לנחיצות ההסתרה יוטל על הממשלה. סעיפי תקנון הממשלה סותרים בכך במובהק את רוח החוק — וזו הפעם הראשונה שבה הם מאותגרים ברצינות.

בניגוד לטענות הנשמעות נגד הדרישה להגברת השקיפות — באופן תמוה אפילו על ידי עיתונאים שהשאיפה לשקיפות אמורה להיות לחם חוקם, כדוגמת עמיתי נחמיה שטרסלר — הדרישה למנוע הסתרה גורפת מראש של כלל דיוני הממשלה ממש לא מונעת או תמנע ממנה לשמור על סודות המדינה האמיתיים או לנהל דיונים עניינים. להיפך. הממשלה תוכל תמיד להמשיך ולהגדיר כמסווגים את כל הדיונים הסודיים באמת. ואפילו די בטוח, על סמך תקדימי העבר, שהיא תמצא את הדרך לעשות זאת באופן תכוף ונרחב מהנדרש, ואף תמצא לכך אוזן קשבת בבתי המשפט.

גם לגבי עניינות הדיון, המציאות הפוכה. מניסיוני בסיקור דיוני הממשלה, הכוח נמצא כרגע בידי

המדליפים האינטרסנטיים, שממילא מפיצים את כל מה שמשרת אותם או פוגע ביריביהם, בעוד שלעיתונאים, לחוקרים ולמומחים אין כלים אמינים לוודא באופן רשמי ומדויק מה באמת היה שם. לחלק מהעיתונאים זה דווקא נורא נוח. אין כמו ציטוט כזה או אחר מישיבה "סגורה", ואם זו הקלטה אז בכלל חגיגה, כדי למלא את מכסת הסקופים. התוצאה היא רסיסי ספינים מכל עבר, במקום מידע אמין ומקיף. במקום הדיון הענייני, אנחנו מקבלים קרקס ציטוטים אנונימיים ודיסאינפורמציה.

דיוני הממשלה אינם דיוני בנק ישראל. במחשכים, הפוליטיקאים שלנו ממש לא משוחררים מלחצים פופוליסטיים — כי הם ממילא ידליפו זה על זה ועל אנשי המקצוע בצורות — הם משוחררים רק מעיניו הביקורתיות של הציבור, שמקבל מידע חלקי ושולי, ולעתים ממש על זוטות, במקום את התמונה המלאה. ההסתרה אף פעם לא משרתת את הציבור, אלא רק את מוקדי הכוח שנהנים מהשליטה הבלעדית בתעבורת המידע.